

juni 1989 (Folketingstidende 1988-89, Folketingets forhandlinger, sp. 11600), og Henrik Zahle, a.st., side 201, hvor der bl.a. anføres følgende:

»Ved modtagelsen af hjælpen fra det offentlige må den pågældende »underkaste sig de forpligtelser, som loven herom påbyder«. Denne passus henviste til den form for offentlig hjælp, som under betegnelsen fattighjælp medførte tab af modtagerens rettigheder, f.eks. til indgåelse af *ægteskab*, der krævede Fattigkommissionens samtykke, til sine *ejendele*, og i medfør af grundloven 1849 § 35 (1953 § 29, stk. 1, 2. pkt.) . . . bortfald af *valgret*. Udviklingen siden 1849 er gået i retning af en stadig begrænsning af rettighedsfortabelse som følge af en modtagelse af offentlig bistand. Ved en lovrevision i 1965 afskaffedes de sidste rester af en sådan regulering. Modtagelse af offentlig bistand har således ikke (længere) nogen virkning på eksempelvis valgretten. Eventuelle regler om sådanne virkninger må indføres ved lov . . . «

Bestemmelsen angiver ikke omfanget af hjælpen. Det antages imidlertid, at bestemmelsen forudsætter, at det påhviler det offentlige at garantere enhver et eksistensminimum, jf. Alf Ross, a.st., side 784, og socialministerens ovennævnte besvarelse. Om spørgsmålet kan endvidere henvises til Kirsten Ketscher, Offentlig børnepasning i retlig belysning (1990), side 71.

Bestemmelsen i grundlovens § 75, stk. 2, udelukker ikke, at der nægtes kontanthjælp i tilfælde, hvor behov for forsørgelse kan afhjælpes på anden måde, f.eks. ved, at den pågældende tager imod et rimeligt tilbud om arbejde. Om forholdet mellem et sådant afslag på kontanthjælp og grundlovens § 75, stk. 2, anfører Kirsten Ketscher, a.st., side 69, bl.a.:

»Det er også forekommet, at kommuner har nægtet hjælp til »arbejdssky« personer, der ikke har villet efterkomme kravet om at stille sig til rådighed for arbejdsmarkedet. Det er nu en almindelig opfattelse, at man ikke kan nægte sådanne personer hjælp, når der ikke rent faktisk findes et konkret arbejdstilbud til dem. Såfremt der findes et arbejdstilbud kan hjælp nægtes, så længe tilbudet står åbent. Hermed

overholdes selvforsørgelsesprincippet og den offentlige forsørgelses subsidiære karakter . . .

Den konkrete udmøntning af kravet om selvforsørgelse skal have en realistisk karakter. Arbejdskravet afgrænses både i forhold til det tilbudte arbejde derved, at det må anses for rimeligt at forlange, at den pågældende påtager sig dette arbejde, og i relation til den individuelle ansøgers helbredstilstand, forudsætninger m.v. . . . «

3. Vurdering

Efter grundlovens § 75, stk. 2, er retten til hjælp af det offentlige betinget af, at den pågældende ikke kan ernære sig eller sine, og at forsørgelsen af den pågældende ikke påhviler nogen anden.

I bestemmelsen er det ikke fastsat, i hvilken form hjælpen skal ydes, når blot den pågældende herved garanteres et eksistensminimum. Hjælpen kan f.eks. bestå i et arbejdstilbud, således at den pågældende ved at påtage sig det tilbudte arbejde (atter) bliver i stand til at forsørge sig selv og sine. Har den pågældende ikke vilje/lyst til at tage imod det tilbudte arbejde, kan hjælp nægtes. Dette er også lagt til grund for lovgivningen, jf. pkt. 1 ovenfor. Det må dog være en forudsætning herfor, at den ret til offentlig forsørgelse, der er fastsat i grundlovens § 75, stk. 2, ikke gøres illusorisk, f.eks. ved, at det arbejde, der tilbydes, forudsætter kvalifikationer, som den pågældende – selv med sin bedste vilje – ikke kan opfylde, jf. Kirsten Ketscher, a.st., side 68 f.

Spørgsmålet er herefter, om bestemmelsen i lovforslagets § 41 er forenelig med det anførte.

Bestemmelsen indebærer, at kontanthjælpen ophører, hvis modtageren eller dennes ægtefælle uden rimelig grund afviser et tilbud om arbejde eller aktivering m.v. Hjælpen ophører imidlertid kun, så længe tilbudet står åbent. Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår bl.a., at kravet om, at modtageren skal udnytte sine arbejdsmuligheder, må tilpasses individuelt under hensyn til personens forudsætninger.

På denne baggrund finder Justitsministeriet, at bestemmelsen i lovforslagets § 41 ikke er i strid med grundlovens § 75, stk. 2.